
GENDER

diskutera könsroller

Handledarmaterial

Till ledaren

Det här materialet är tänkt att ge en inblick i kvinnans situation världen över. Genom att visa bildspelet och sedan ha diskussionsgrupper hoppas vi att fler ska känna att jämställdhetsfrågan är viktig och vilja hjälpa till att driva frågan vidare.

Bildspelet

Bildspelet har olika rubriker. Till varje rubrik kommer en bild, och till vissa av dem även en konvention, som finns till för att stärka det som just sagts.

På sidan 4 finns ett manus till bildspelet. Manuset är skrivet så som det ska läsas. Då det är dags att byta bild, står det *byt bild*.

Kolla gärna igenom bildspelet och materialet en gång innan för att förbereda dig.

Diskussionsfrågor

Efter att ni har gått igenom bildspelet är det dags för diskussionsfrågor. Frågorna handlar såväl om saker som nämnts i bildspelet, som om vår situation i Sverige.

Diskutera gärna i olika grupper, en grupp för varje rubrik. Är ni en mindre grupp kan du välja ut vilka frågor som känns mest relevanta under de olika rubrikerna för att sedan diskutera dessa i en grupp.

Fördela de olika frågorna till grupperna. När gruppdiskussionerna är klara, kan diskussionen fortsätta i hela gruppen så att alla får tänka till om de olika frågorna.

Din uppgift är att hålla igång diskussionen. Läs igenom frågorna innan och försök ge lite ledande exempel för att få diskussionen att flyta på.

Lycka till!

Inledning

En kvinnas situation kan vara väldigt olika beroende på i vilket samhälle, i vilken tradition, religion och kultur hon lever i.

I Sverige har vi en minister som enbart jobbar för jämställdhet. På arbetsplatserna har vi jämställdhetsplaner för att förutsättningarna för män och kvinnor ska vara den samma. Detta är inte en självklarhet i alla länder.

För att komma lite närmare genderfrågan ska vi nu börja med att titta på ett bildspel. Sedan följer en gruppdiskussion om olika frågor i ämnet.

Tanken är att du sedan ska ha fått en inblick i kvinnans situation världen över med exemplet Kongo.

Manus till bildspel

Bild 1

- Kvinnorna utgör 51% av jordens befolkning
  - utför 66% av allt arbete
  - får 10% av inkomsterna
  - äger endast 1% av egendomen
- Diakonias jämställdhetspolicy

Byt bild

Bild 2 – Kvinnans roll

Kvinnans roll varierar väldigt beroende på var hon bor. På landsbygden i Kongo har kvinnan ett stort ansvar. På morgonen får hon gå till fältet, ofta över en mil. På fältet arbetar hon hela dagen för att sedan på eftermiddagen gå den långa sträckan hem igen.

Där finns ingen tid att känna efter om man är trött efter ett hårt dagsverke. Barnen ska passas, maten ska lagas. Ansvaret ligger hos kvinnan.

Mannen har andra sysslor, te.x. att göra kol som man sedan kan använda att elda med. Om det finns tillgång till djur så jagar han kanske.

Många kvinnor drömmer om en förändring. Men andra trivs i detta system.

Byt bild

Bild 3 – Bort med stereotypa könsroller

Män och kvinnor har ett gemensamt ansvar för hem och barn. Stater ska på alla sätt motverka fördomar kring vad som räknas som manligt och kvinnligt och arbeta mot stelnade könsroller.

- Kvinnokonventionen, Artikel 5

Byt bild

Bild 4 – Den äldre kvinnan har större respekt, makt och status än den yngre

I Kongo har den äldre kvinnan större respekt med sig än den yngre – detta synsätt håller på att försvinna mer och mer från staden men finns fortfarande kvar på landsbygden. Den äldre kvinnan har mer erfarenhet av livet vilket är en av orsakerna till att hon visas hög respekt.

Byt bild

Bild 5 – Kvinnans olika situationer beroende på stad och landsbygd

Kvinnor har det olika ställt beroende om de bor på landsbygden eller i staden. Dels är det olika arbetsuppgifter. Kvinnan på landsbygden arbetar på fälten. Om man har arbete i staden så kan det vara allt från industri- till chefsjobb. Den ekonomiska situationen spelar självklart en stor roll, både på landsbygden och i staden. Kvinnan har fortfarande en låg status men det blir allt mer vanligt att kvinnor även får chefsjobb. Det är inte en självklarhet att en kvinna kan ha höga positioner i arbetslivet, men förhållningssätt utvecklas och det är en bra början mot ett jämställt samhälle.

Staden blir ständigt influerade av resten av världen. Risken finns att det nya tänkandet inte når ut på landsbygden – det är en av anledningarna till att systemet fortfarande finns kvar där.

Byt bild

Bild 6 – Se till landsbygdens kvinnor!

Stater ska garantera att konventionens bestämmelser gäller även för kvinnor på landsbygden.

I många länder finns stora sociala, ekonomiska och kulturella skillnader mellan städer och landsbygd. De kvinnor som lever under fattiga förhållande ska ha samma tillgång till vård, utbildning, arbete, politiskt inflytande och andra rättigheter.

- Kvinnokonventionen, Artikel 14

Byt bild

Bild 7 – Redan i tidig ålder börjar man komma in i sina sysslor, på gott och ont

I de flesta kulturer kommer man tidigt in i sina sysslor. Man ser under sin uppväxt vad mamma och pappa har för olika arbetsuppgifter. Det är då svårt att få ett nytt tankesätt när rötterna sitter så djupt om hos vem ansvaret ligger för de olika bitarna i hemmet. Samtidigt ger det en bra ansvarskänsla och som kan föra något gott med sig.

I den västerländska kulturen betonar vi allt mer att sysslor inte är bundna till könsroller. Vi köper medvetet bilar till småflickor, och pojkar får vara med och baka. Men frågan är, om vi tränger lite djupare: har vi inte fortfarande våra könsroller ganska djupt inrotade? Att bryta inkörda vanor och mönster kräver medvetenhet och mod. Och det tar tid – ofta flera generationer.

Byt bild

Bild 8 – Äktenskap

I Kongo är det vanligt att man ingår äktenskap vid 15 års ålder som tjej och 17 års ålder som kille. Tidiga graviditeter för ofta med sig påtvingade äktenskap. Det dagliga livet i Kongo bygger på att man gör det mesta för hand – detta är en bidragande orsak till varför man som man tidigt vill gifta sig för att få någon att dela livets alla sysslor med.

Byt bild

Bild 9 – Jämställdhet inom äktenskap och familj

Kvinnor och män ska ha lika rätt att ingå äktenskap och att göra det av fri vilja. Kvinnor och män har lika rättigheter och skyldigheter under äktenskapet, vid eventuell skilsmässa som föräldrar.

- Kvinnokonventionen, Artikel 16

Byt bild

Bild 10 – Framtiden

I alla tider har det funnits människor som lockats av att fundera och fantisera om framtiden. Framtiden är alltid ett oskrivet blad, men genom våra aktiva val kan vi vara med och forma den till viss del.

Små positiva förändringar lyfts fram som goda exempel – när de blir fler och fler kanske de till sist kan forma nya mönster.

Religiösa ledare har stor makt och möjligheter att påverka. Man kan hoppas att ledarna tar sitt ansvar och att verka för genderfrågor.

Många faktorer är viktiga för förändring, inte minst förståelse, mod och vilja. Om man vill skapa verklig förändring måste man gå djupt ner i traditioner, och där ändra mönster. Då kan man skapa nya förutsättningar för att uppnå ett jämställt samhälle och vara med och bygga en jämställd värld.

Diskussionsfrågor

Kvinnans roll

- De kvinnor som lyftes fram i bildspelet har ett stort ansvar när det gäller hushåll och familj. Känner du igen det i vårt land?
- Under bildspelet nämndes att vissa kvinnor trivs i detta system, tror du det är möjligt att få en förändring om inte alla vill se den?
- Vad tror du att man skulle kunna göra för att männen ska ta större ansvar i hemmet? Och vilka sysslor skulle kvinnan kunna ta sig an som männen gör idag, som te.x. att jaga eller bygga?

Den äldre kvinnan har större respekt, makt och status än den yngre

- Upplever du att det är så även i det västerländska samhället?
- Tycker du att man ska visa äldre människor mer respekt än yngre?
- Tror du detta kommer förändras under utvecklingen av Kongo? Hur tror du i sådana fall att det kommer att påverka mannens respekt och status?
- Hur tror du att utveckling påverkar de yngres status?

Skillnaden mellan stad och landsbygd

- Ser du skillnad på städer och mindre samhällen här i Sverige? Vad är det som formar olika kulturer och skillnader mellan dem?
- Några av de stora skillnaderna mellan stad och landsbygd är jobben och den ekonomiska situationen. Vad tror du mer kan bidra?
- Försök hitta några positiva samt negativa sidor med att bo på landsbygden respektive i staden.

Man kommer in i sysslorna tidigt

- Ge exempel på situationer i Sverige där du upplevt att det inte varit jämställt mellan killar och tjejer.
- Hos vem ligger ansvaret för att arbeta med att åstadkomma förändring?
- Hur ska man bryta mönstret med ojämställda könsroller?

Äktenskap

- Äktenskapet är väldigt viktigt runt om i världen. I Sverige blir det mer och mer vanligt att man väljer att leva som singel. Vad tror du har skapat denna trend?
- Tidiga graviditeter är ofta en orsak till tidiga äktenskap. Hur ska man kunna förhindra att detta sker?

Framtiden

- Hur tänker du kring Afrikas framtid?
- Hur mycket tycker du att vi från västvärlden har rätt att gå in och påverka livsstilsmönster i Afrika?
- Om du skulle leva i Afrika – skulle du helst vilja vara man eller kvinna?
- Har du några idéer kring hur man kan stötta arbetet med högre jämställdhet i Afrika?

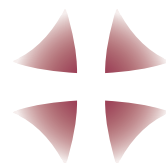
Avslutning

Genom bildspelet och era diskussioner har ni nu förhoppningsvis fått en lite större inblick i kvinnans situation.

Kvinnor världen över lever i olika samhällen, traditioner, kulturer och religioner. Detta ska inte behöva vara en anledning till att bli förtryckt, diskriminerad och underlägsen.

Tillsammans kan vi genom att lyfta genderfrågan jobba för en god värld i ett jämställt samhälle på lika villkor och lika förutsättningar.

Ett material av Sandra Nilsson
MUL-kursen, Lidingö folkhögskola, 2007

Svenska
Missionskyrkan

SMU